

Леонова Л. В., *Српскохрватски језик*, Издање «Универзитетско», Минск, 1988, 93 с.

Групи удбеника и приручника за српскохрватски језик која се појавила у последње вријеме¹ придружила се и књига Људмиле Васиљевне Леонове *Српскохрватски језик*, која је изашла у Минску 1988. године. Овај приручник долази у оквиру серије *Словенски језици*, коју је покренула бјелоруска Универзитетска издавачка кућа. До сада су објављене књиге о бугарском (1983), пољском (1984), чешком (1985) и полапском језику (1987), а спрема се за штампу приручник за словеначки и македонски, док је у плану издавање књиге о прасловенском, словачком и старословенском језику, а такође о индоевропским језицима, словенским књижевним микројезицима, црквенословенском, староруском и др. Серија је, као што се види, замишљена доста комплексно.

Приручник *Српскохрватски језик* намијењен је ванредним студентима филолошких факултета. Он садржи главне податке о Југославији. У њему се излаже краћа историја српскохрватског језика, дају основне фонетске, морфолошке и синтаксичке особине српскохрватског језика, наводи краћи списак хомонима, презентирају обрасци српскохрватских текстова са мањим српскохрватско-руским наставним рјечником. Композиционо приручник се састоји од сљедећих дијелова: Општа карактеристика српскохрватског језика (3—9), Графија (10—13), Фонетика (14—22), Морфологија (3—73), Синтакса (74—80), Прилози (81—91), Списак литературе (92).

Специфичност овог удбеника, у односу на досадашње, чине неколико елемената. Прво, у контрастирање се по први пут уводи бјелоруски језик. Друго, врло су свјежа размишљања о лексици. Рецимо, констатује се да је половина лексике руског и српскохрватског језика мање-више »заједничка« са гледишта звучања и писања, а да је једна осмина такве лексике апсолутно адекватна. Посебно су корисна запажања о посуђе-ницама. Треће, посебан дио књиге посвећен је фразеологији, што је освјежење у совјетским приручницима српскохрватског језика. Четврто, новину чини и прилог »Преводиочеви лажни пријатељи«, настао по узо-

¹ а) Попова Т. П., *Србохрватски језик*, Высшая школа, Москва, 1986, 271 с. — Приказ: Књижевни језик, Сарајево, 1987., 16/1, с. 53—56.

б) Зенчук В. Н., Йоканович-Михайлова Е., Клиршова М. П., *Учебник србохрватског језика*, МГУ, Москва, 1986, 414 с. — Приказ: Књижевни језик, Сарајево, 1988, 17/1, с. 58—63.

в) Дуличенко А. Д., *Српскохрватски језик. Хрватскохрватски језик*, Историко-културне текстове, Тартуски универзитет, Тарту, 1986, 140 с. Приказ: Књижевни језик, Сарајево, 1988, 17/2, с. 119—122.

ру на енглеско-руске и њемачко-руске рјечнике с истим називом, као и под утицајем многобројних теоретских радова о проблему назначеном у совјетској лингвистици. С тим у вези аутор пише да у српскохрватском, као и у другим језицима сродним с руским, постоји доста ријечи које имају исту графичку форму и звучање, али другачије, понекад супротно значење. То су тзв. међујезички хомоними. Леонова указује на то да је веома много међујезичких хомонима код именица, мада су хомонимични и глаголи, прилози и придјиви. Међу таквом лексиком највише је ријечи из општесловенског лексичког фонда. Други важан извор међујезичке хомонимије јесу посуђенице из других језика. У дијелу »Општа карактеристика српскохрватског језика« доста је прегледно дата историја нашег језика. Социolingвистичка информација прилично је тачна, ако се узме у обзир сложеност проблематике. Као замјерку истакли бисмо да и овај совјетски сербокroatист види српскохрватски језик искључиво у форми двију варијаната. Међутим, похвално је што у набрајању назива народа који говоре нашим језиком аутор не прави грешку која је врло честа у совјетским публикацијама: она не искључује Муслимане, мада је недоследна у називу (на једном мјесту употребљава израз *славјане-мусуљмане*, а на другом *боснијци*). Аутор на стр. 13 мијеша национално и територијално јер каже да ћирилицом пишу Срби и Црногорци, а латиницом Хрвати, Босанци и Херцеговци. У дијелу посвећеном графичкој необична су техничка рјешења за готово сва писана ћирилична и латиничка слова (нека изоловано проматрано једва да се могу препознати). У фонетици је стандардан приступ материји, с тим што се дају нека нова поређења (руско-српскохрватско-бјелоруска). Говорећи о ортографији Леонова нигдје не спомиње да је недавно у Загребу изашао нови правопис, који се сада користи у СР Хрватској (мислимо да је та информација неопходна). Граматички коментар је, на овако ограниченом простору, прилично подробан и прецизан. Овдје би се могло замјерити што аутор у избору примјера није водио довољно рачуна о употребној вриједности појединих ријечи, поготово тамо гдје је постојао избор (нпр. на стр. 25 умјесто ријечи *Наталиници*, *Кривошије* могле су се дати ријечи са много већом фреквенцијом као што су *Алме*, *Родопи* и сл.). Такође је нејасно зашто аутор у прегледу падешког система на 25. стр. одустаје од назива *номинатив*, *генитив* ... и употребљава изразе *први*, *други* ... Похвално је што се готово сви српскохрватски примјери (лексеми, синтагме и реченице) превode на руски језик. У избору текстова за читање запажа се да аутор није имао при руци богатији избор, што Прилог бр. 2 чини доста сиромашним.

У цјелини књига *Српскохрватски језик* вриједан је допринос совјетској сербокroatистици. Уџбеник, с једне стране, представља наставак совјетског традиционалног и прилично угоданог приступа нашем језику, а, с друге, у неким правцима чини корак напријед и наговјештава нове

продоре. Чињеница да се послје Москве, Лењинграда, Кијева и Гартуа појављује и Минск као славистички центар у коме се издаје приручник за српскохрватски језик даје додатну вриједност овом кратком, али садржајном, комплексном и корисном приручнику.

Бранко Тошовић

...и који имају књижевну функцију, али и оне које имају само естетску функцију. ...